

אמר רבי יוסי, מה ראה אנקלוס
שאמר (בראשית ב) ויהי האדם לנפש
חיה, ותרגם: לרוח ממללא. אם
נפש של בהמה היא - למה לא
מדברות?

אמר רבי יצחק, על שנלושו
מהעבי הגדול של העפר יותר
מבני אדם, ולא זוקפות ראש,
ולא מסתכלות ברקיע כמו בני
אדם. שאלו נלושו מעפר הקל
כמו בני אדם וזוקפות ראש
ומסתכלות ברקיע, היו מדברות.
אמר רבי יוסי, הלישה וזקיפת
הראש - מילא, אבל הסתכלות
ברקיע למה? אמר לו, אותו
הסיוע הגדול של בני האדם. בא
וראה, כשנבוכדנצר נטרד והיה
בהמה בהרים, לא היה לו סיוע
עד שהסתפל ברקיע, זהו שכתוב
(דניאל ד, לא) אני נבוכדנצר, עיני
לשמים נטלתי, ומדעי עלי
התישב. שעד שלא הסתפל
ברקיע, לא היתה דעתו עליו.

אמר רבי פרוספדאי, הגוים ועמי
הארץ שלא מאמינים בקדוש
ברוך הוא ולא עוסקים בתורה,
אין להם אלא רק אותה נפש חיה
שיצאה מן הארץ, ועל פן אין
להם אמונה, אבל ישראל
שמאמינים בקדוש ברוך הוא
ועוסקים בתורה ושומרים
מצוותיו, אמר הקדוש ברוך הוא
(ירמיה י) לא כאלה חלק יעקב וגו'.
לא תהיה להם נפש חיה, אבל
מה יהיה להם? כי יוצר הכל הוא.
הכל הוא שכינתו, וממנה נגזרת
הנשמה הקדושה להיות חלקו
של יעקב. מה הוא? כלומר, הכל
היא הנשמה, הואיל ונגזרה
ממנה.

אמר רבי יהודה, אם לעובדי
כוכבים ומזלות אין אמונה, הרי
ראינו שהולכים אל תועבותיהם
חגרים וסומים ומלאים מכות

אמר רבי יוסי, מאי חזא אנקלוס, דאמר ויהי
האדם לנפש חיה, ותרגם לרוח ממללא,
אי נפשא דבעירתא היא, למה לא ממללן.

אמר רבי יצחק, על דאתגבלון מעובדיי רבה
דעפרא, יתיר מבני נשא, ולא זקפין
רישא, ולא מסתכלין ברקיעא כבני נשא. דאלו
אתגבלו מקלילא דעפרא כבני נשא, וזקפן
רישא ואסתכלו ברקיעא, הוּו ממללן.

אמר רבי יוסי, גבלותא וזקפן רישא תינח,
אבל אסתכלותא ברקיעא, למאי. אמר
ליה, ההוא סיועא רבה דבני נשא. תא חזי,
נבוכדנצר פד הוה טריד, והוה בעירא
בטוריא, לא הוה ליה סיועא, עד דאסתפל
ברקיעא, הדא הוא דכתיב, (דניאל ד לא) אנא
נבוכדנצר עיני לשמיא נטלת, ומנדעי עלי
יתוב. דעד לא יסתפל ברקיעא, לא הוה
מנדעיה עילויה.

אמר רבי פרוספדאי, הגוים ועמי דארעא,
דלא מהימני בהקדוש ברוך הוא, ולא
עסקי באורייתא, לית להו בר ההיא נפשא
חיתא דאתנפקא מארעא, ועל כן לית להו
מהימנותא. אבל ישראל די מהימני בהקדוש
ברוך הוא, ועסקי באורייתא, ונטרי פקודוהי,
אמר הקדוש ברוך הוא, (ירמיה לד טז) לא כאלה
חלק יעקב וגו'. לא יהי להון נפשא חיתא,
אבל מה יהא להון. פי יוצר הכל הוא. הכל:
הוא שכינתיה. ואתגזרת נשמתא קדישא
מינה, למהוי חולקא דיעקב. מאי הוא,
כלומר, הכל הוא נשמתא, הואיל ואתגזרת
מינה.

אמר רבי יהודה, אי לגוים לית מהימנותא,
הא חזינן דאזלי לטענותהון, חגרין
וסומין, ומליין מחין ומרעין, ואיתסאן. אמר

ומחלות, ונרפאים! אמר לו, לאבד אותם לעולם הבא, זהו שפיתוב (איוב יב, כג) משגיא לגוים ויאבדם.

ועוד, הרי שנינו (דברים כח) וְחַלְלִים רעים ונאמנים. מה זה נאמנים? שעושים באמונה, כשמגיע הזמן יוצאים מאתו האיש. ולפעמים שנמצא אצל אותם הגלולים, שהם הולכים במחלותיהם לתועבותיהם ונרפאים, ואומר שהוא הגליל הוא שעשה.

ואמר רבי יוחנן, פעם אחת ספר לי יהודי אחד, שהיו לו חלאים רבים ולא נרפא, ראה את אותם סוחרים שהיו הולכים עם מחלותיהם לגלוליהם ונרפאו. אמר, אלף לשם, ואף על גב שהוא אסור, אבל כדי לראות מה זה.

הרף לשם ונכנס לתוכם, ולן שם בין האנשים שהיו מכים וחולים. כלם ישנו, והוא לא ישן, עד שראה שטן אחד שהיה הולף ביניהם וכלי רפואה בידו, והיה שם על כל אחד ואחד ונרפא. עבר עליו ולא שם עליו. אמר לו, אדוני, הריני מבני החלאים, שים עלי!

אמר לו, לא כאלה חלק יעקב, שעל אלה צוה אותי להאבד אותם לעולם הבא, אבל בני יעקב לא כאלו. ומפני מה? (שם) על פי יוצר הכל הוא. מה היוצר סותר ובונה, אף הקדוש ברוך הוא מכה ומרפא, וסותר ובונה. יצא אותו האיש וספר לי את המעשה. אמרתי, ברוך הרחמן ששלח אותך לשם לראות את זה ולשמע את זה מפיו. וכזה סח לי יוסי החרש.

אמר רבי יצחק אמר רב אחא, מה זה שפיתוב (איוב לב) ונשמת שדי תבינם? אלא הנשמה היא

ליה, לאובדא להו לעלמא דאתי, הדא הוא דכתיב, (איוב יב כג) משגיא לגוים ויאבדם.

ועוד, הא תנינן (דברים כח נט) וְחַלְלִים רעים ונאמנים, מאי נאמנים. דעבדי מהימנותא. בד מטא זמנא, נפקי מההוא גברא. וזמנין דאישתכח לאינון טעוון. דאינון אזלין במרעיהון לטעותהון, ואתסאן, ואמרי דההוא טעוותא הוא דעבד.

ואמר רבי יוחנן, זמנא חדא סח לי יהודאי חד, דהוה ליה מרעין סגיאיין, ולא איתסי, חמא לאינון טעיין דהוה אזלי במרעיהון לטעותהון, ואתסאן, אמר איזיל התם, ואף על גב דאיהו אסור, אבל למחמי מאי הוא.

ואזל התם, ועאל בגוייהו, ובת תמן ביני אינשי דהוה מחיין ומרעין. כלהו אדמכו, ואיהו לא אדמיך, עד דחמא חד שטנא, דהוה אזיל בינייהו, ומאני דאסוותא בידיה, והוי שוי על כל חד וחד, ואתסי. אעבר עליה, ולא שוי עליה. אמר ליה, מארי, הא אנא מבני מרעין שוי עלי.

אמר ליה לא פאלה חלק יעקב, דאלין אתפקדו לי לאובדא להון לעלמא דאתי, אבל בנוי דיעקב לאו פאלין. ומן קדם מה, על פי יוצר הכל הוא. מה היוצא סתר ובני, אף קודשא בריך הוא מחי ומסי, וסתר ובני. נפק ההוא גברא, וסח לי עובדא, אמרית בריך רחמנא דשדרך התם למחמי דא, ולמשמע כדין מפומיה. וכדין סח לי יוסי חרשא.

אמר רבי יצחק אמר רב אחא, מאי דכתיב (איוב לב ח) ונשמת שדי תבינם. אלא הנשמה היא מביאה לאדם להפיר את קונו,

וּלְהַכְנִיסוֹ בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲשֵׂים טוֹבִים, וְאַשְׁרֵיהֶם אוֹתָם שְׁנִכְנְסִין בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה, בְּדֶרֶךְ הַנְּשֻׁמָּה, שְׂבִשְׂבִילָה יִזְכּוּ לַחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וּלְמַעַלְת שְׂבִשְׂבִילָה יִזְכּוּ לַחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וּלְמַעַלְת הַקְּדוּשִׁים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי אַחָא, כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה הוּא קוֹנֵה הַנְּשֻׁמָּה מַעֲצָמוֹ. הֵינּוּ דְתַנְיִנְן, בָּא לִישְׁתַּהר מְסִיעֵין אוֹתוֹ. אוֹי לָהֶם לְרַשְׁעִים, שְׁהֵם נִדְבָקִים בְּכַח הָאֲדָמָה שֶׁהִיא נִקְרָאת נֶפֶשׁ חַיָּה הַנִּבְרָאת מִן הָאֲדָמָה, שְׂבִשְׂבִילָה יִכְלוּ לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

שָׂאֵר רַבִּי דוֹסְתָאי לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אָמַר לִיה, אוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה מֵאִי הוּי מֵינָה לְעֵלְמָא דְאַתִּי. אָמַר לִיה, לֹא תִימָא הָכִי, אֶלְא אִימָא מֵאִי הוּי מֵינָה תְדִיר.

תָּא שְׁמַע, אָמַר רַבִּי בָא, מֵאִי דְכָתִיב, (במדבר טו א) הַפֶּרֶת תִּפְרֹת הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת. אֶלְא כְּהֵבֵל דְנִפְיָק מִפּוּמִיָּה דְבַר נֶשׁ, דְלֹא יָכִיל לְסַלְקָא לְעִילָא, אֶפִּילוּ כְּמֵלֵא עֵינָיו, וּמִיָּד תִּכְלָה. כֶּף הִיא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה, כְּאוֹתָהּ הֵבֵל שְׁנִכְרַת מִן הַפֶּה מְהֵרָה, וְתִכְלָה, וְאִינוּ נִרְאֶה בְּעוֹלָם, וְהִיא כְּלֹא הִיא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהָא תַנֵּן נִפְשוֹתָם שְׁל רַשְׁעִים הֵן הֵם הַמְזִיקִין שְׂבִעוֹלָם. אָמַר לִיה רַבִּי יִצְחָק, שְׁפִיר קְאָמַרְתָּ, שְׁהֵן הַמְזִיקוֹת לְבַעְלֵיהֶן, וּמוֹנְעוֹת כַּח הַנְּשֻׁמָּה מִעֲבוּדַת בּוֹרְאָן, שְׂאִין מְזִיק לְאָדָם אֶלְא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ, עַל שְׁנִכְרַתָּה עִם הַגּוֹף. וְאָמַר רַבִּי אַחָא, לֹא תַנֵּן הָכִי, אֶלְא נִפְשוֹתָם שְׁל רַשְׁעִים כְּשִׂוְיָאוֹת מִן הַגּוֹף, הֵן הֵם הַמְזִיקִים שְׂבִעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכֶף וְכֶף שְׁפִיר, כְּשִׂוְיָאוֹת מִן הַגּוֹף, אִז נִמְצָא הַנֶּזֶק. וְהִיאֵךְ מְזִיק אוֹתוֹ נֶפֶשׁ לַגּוֹף. וְהַכֵּל תְּמַהִים הִיאֵךְ הֵם אוֹתָם כְּשִׂוְיָאוֹת מִן הַגּוֹף אִז נִמְצָא הַנֶּזֶק, וְאִיךְ מְזִיק אוֹתוֹ נֶפֶשׁ לַגּוֹף? וְהַכֵּל תְּמַהִים הִיאֵךְ הֵם אוֹתָם

מְבִיאָה אֶת הָאָדָם לְהַפִּיר אֶת קוֹנוֹ וּלְהַכְנִיסוֹ בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲשֵׂים טוֹבִים, וְאַשְׁרֵיהֶם אוֹתָם שְׁנִכְנְסִים בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה, בְּדֶרֶךְ הַנְּשֻׁמָּה, שְׂבִשְׂבִילָה יִזְכּוּ לַחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וּלְמַעַלְת הַקְּדוּשִׁים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי אַחָא, כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הוּא קוֹנֵה הַנְּשֻׁמָּה מַעֲצָמוֹ. הֵינּוּ מַה שְׂשִׁנְיָנו, בָּא לְשַׁתַּהר מְסִיעֵים אוֹתוֹ. אוֹי לָהֶם לְרַשְׁעִים שְׁהֵם נִדְבָקִים בְּכַח הָאֲדָמָה, שֶׁהִיא נִקְרָאת נֶפֶשׁ חַיָּה, הַנִּבְרָאת מִן הָאֲדָמָה, שְׂבִשְׂבִילָה יִכְלוּ לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

שָׂאֵר רַבִּי דוֹסְתָאי אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אָמַר לוֹ, אוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה, מַה נְהִיָּה מִמֶּנָּה לְעוֹלָם הַבָּא? אָמַר לוֹ, אַל תֹּאמַר כֶּף, אֶלְא אָמַר, מַה נְהִיָּה מִמֶּנָּה תְּמִיד?

בָּא שְׁמַע, אָמַר רַבִּי בָא, מַה שְׂכַתּוּב (במדבר טו) הַפֶּרֶת תִּפְרֹת הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת, אֶלְא כְּמוֹ הַהֵבֵל שִׂוְיָא מִפִּי אָדָם, שְׁלֹא יִכּוֹל לְעֹלוֹת לְמַעְלָה אֶפִּילוּ כְּמֵלֵא עֵינָיו, וּמִיָּד תִּכְלָה, כֶּף הִיא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה, כְּאוֹתוֹ הַהֵבֵל שְׁנִכְרַת מִן הַפֶּה מְהֵרָה, וְתִכְלָה, וְאִינוּ נִרְאֶה בְּעוֹלָם, וְהִיא כְּלֹא הִיא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהִרִי שְׁנִינוּ נִפְשוֹתָם שְׁל רַשְׁעִים הֵן הֵם הַמְזִיקִים שְׂבִעוֹלָם? אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק: יָפָה אָמַרְתָּ, שְׁהֵן הַמְזִיקוֹת לְבַעְלֵיהֶן, וּמוֹנְעוֹת כַּח הַנְּשֻׁמָּה מִעֲבוּדַת בּוֹרְאָן, שְׂאִין מְזִיק לְאָדָם אֶלְא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ עַל שְׁנִכְרַתָּה וְכִלְתָּה עִם הַגּוֹף. וְאָמַר רַבִּי אַחָא, לֹא כֶּף שְׁנִינוּ, אֶלְא נִפְשוֹתָם שְׁל רַשְׁעִים, כְּשִׂוְיָאוֹת מִן הַגּוֹף, הֵן הֵן הַמְזִיקִים שְׂבִעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כֶּף וְכֶף יָפָה, וְהַכֵּל תְּמַהִים הִיאֵךְ הֵם אוֹתָם